

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői iroda:
 Budapest, IV. hímző-utca 1. sz.
 Hová a lap szellemi részét illető minden közlemény küldendő. — A küldemények csak lényegesen fogadják el.
 Kéziratok csak rendkívüli esetben küldetnek vissza.
 Kiadó-hivatal:
 Budapest, IV. hímző-utca 1. sz.
 Hová az előfizetési pénzek küldendők.

Előfizetési díj:
 Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:
 Egy évre 20.—
 Félévre 10.—
 Negyedévre 6.—
 Egy hónapra 1.50

Egy szám 7 krajczár.
 Hirdetési díj: 9 hasábos petitior egy-
 sori hirdetés 12 kr., többször 10 kr.
 Bélyeg díj minden hirdetésért kü-
 löse 50 kr.
 Nyitlár: öt hasábos sor 30 krajczár.

Február hó elejétől kezdve új előfizetést nyitunk az „Egyetértés”-re.
 Előfizetési feltételek:
 Február elejétől decz végéig 18 frt — kr.
 június 8 frt — kr.
 mártius 3 frt — kr.
 Február hóra 1 frt 80 kr.

Az előfizetési pénzek és postai utalványok Budapestre az „Egyetértés” kiadóhivatalába (hímző-utca 1 szám alól) küldendők.
 A „Egyetértés” kiadó-hivatala.

A czeplédi küldöttség Kossuth Lajosnál.

A czeplédi küldöttség jan. 23-án reggel fél 11 órakor indult el Turin egyik vendégfogadjójából gyalog a rivoli vasút pályaudvarába, honnan egy már előre megrendelt külön vonaton ment Baracconába — 11 óra 20 perckor. A vonat minden akadály nélkül meghaladta a rövid utat 11 óra 40 perckor Kossuth villájának kapuja előtt megállott. Itt a küldöttség tagjai az 1848 óta erejüként megöröszött czeplédi lovas nemzetőrség zászlaja alá csoportosulván, a nyitott kapu bevonulván esendően közeledtek a kert közepében álló villa felé, melyhez midőn közeledtek, az ajtó előtt megjelent — sokasága szerint feketébe öltözve — Kossuth Lajos, kit követett régi hű barátja Ilász Dániel ezredes, és Tanárky Gyula, ki véletlenül épen akkor látogatáson volt Baracconában.

A küldöttség tagjai észrevérvén a volt kormányzó tiszteletét parancsolták, hangos: éljen Kossuth Lajos kiáltásokba törtek ki. Ezen időközben Kossuth levette kalapját, hogy azt megköszönje, ősz fűrtelének látására könnyeláradt minden szem, és a küldöttség néma esendően sorakozott Kossuth körül annak lakháza előtt.

A küldöttség tagjai félkörben felvén állíva a haz elött Simonyi Ernő a következő rövid beszédet mutatta be Kossuth Lajosnak a küldöttséget:

Mélyen tisztelt hazánk nagyfia, Magyarország felajánlhatatlan kormányzója.
 Engedje meg, hogy bemutassam Önnek Czeplédi városának 100-as küldöttségét.

Hogy miért jött ezen 115 magyar-polgár egyik legtovább eső részére a kárpátok alatt elterülő tornázi alpesek tövében a Duna völgyébe a Pó partjainhoz Czeplédről Baracconába, azt ők maguk fogják önnek elmondani.

En csak annyit említek, hogy ezen 100-as küldöttség azon népek egy töredéke, melyet Ön felszabadított, melyet Ön teken föld törvényes birtokosává, mindenkinek egyenjogú tulajdonosává, melyet ősi mint jobbjogok művelték századokon át, ez azon nép, melyet Ön vezetett be az alkotmány sánczába és ruházott fel azon politikai jogokkal, melyeket, hogy megérdemelt, hogy megtudja becsülni, annak az alkalmalmmal is fényes bizonyítékát adta.

Ezen 100 polgár, mint Czeplédi városának küldöttei kik ma Ön előtt megjelentek, az egész magyar nép rokonszenvétől kísérve jöttek ide, ők részt képezik és mintaképeket azon romlatlan magyar népek, mely önzetlenül szereti hazáját s érte, ha kell minden áldozatra kész. — Ők részei és mintaképe az azon magyar népek, mely szívesen részt vesznek a hazaszeret, az állóképesség, a lelkesedés a népben, józan okosság, tisztelgés a kezű becsületesség s tántoríthatatlan honszeretet a kormányban, mily nagy dolgokat, mily csodákat képes művelni, azon erővel s tehetséggel, melylyel a gondviselés a magyar nemzetet megálította.

A küldöttség minden tagja az ifjabbak, úgy mint az éltebbek, tudják, mert látják és tapasztalják, hogy egy szerencsétlen kormányzati rendszer tudatlanság, kontárkodás és elvtelenség a kormányzatban, általánosan elterjedt politikai erkölcsi telenség és a példátlan mérvű corruptió, mely a társadalom minden rétegein rákfenéként ragódik, mennyire képesek egy országot rövid 10 év alatt tönkre tenni.

Mert igenis Magyarország nagy veszélyben és válságos hajokban szenved.

Bensőleg pénzügyi ziláltsága állami létét fenyegetik. Ez annyira nőtt már a könnyelmi pazar gazdálkodás folytán, hogy a 10 év előtt még actív költségvetés most 30—40 millió évenkénti hiányt mutat fel, mely már csak évenkénti új adósságszámítás által fedezhető, és ezen új meg új adósságok kamatai csak új adósság új törlesztések. És ezen adósságok csinálása is a vesztett hitel folytán már csak nehéz feltételek, nagy-mondhatatlan, uszora-kamatok fizetése mellett lehetséges.

Pedig más forrásoknak a hiány fedezésére nincsenek, az egyenes adók már oly magasra emeltek, hogy azoknak több mint fele csak bírói végrehajtások után hajthatók be, és a kormány hivatalos lapjának hasábjai telvük oly árverések hirdetésével, melyeken az adó fejében lefogalt, s szegény emberek feje alól elvont párnák eladatása

hirdetettik. Az országban a hitelhiány a pénztelenség és nyomor általános.

Magyarországnak a bécsi Reichsráthban képviselt országok és tartományokhoz való viszonya, a melyért 1867-ben annyi és oly nagy áldozatokat hozott, az akkori országgyűlés többsége a lehető legrosszabb állapotban van.

Es dacára az akkoron hozott nagy áldozatoknak, és dacára azon engedményeknek, melyeket a mult tavasszal a vám és kereskedési szerződés és a bankügyben folytatott alkudozások alkalmával miniszterünk elfogadtak, ámbár saját beismérésük szerint ezen feltételek mellett Magyarországnak jogos és méltányos követelése sem elégtetnek ki; dacára mindezen áldozatoknak a viszony nem javult, hanem a kölcsönös érdekek kiegyenlítésének lehetetlensége inkább kiderülvén, mint valaha az egyenlenség a vizsly köztünk és szomszédaink közt élesebbé vált mint volt valaha.

S ily állapotban talált bennünket azon válság, melyet a keleti kérdés által fölmerült bonyodalmak idéztek elő, melyek Magyarországnak létérékeit a legkomolyabb veszélyekkel fenyegetik. Ily körülmények között, midőn a nemzet látja azon veszélyeket, melyek belviszonyaink ziláltsága szomszédaink irányában megzavarása és külföldi bonyodalmak folytán az ország állami létét fenyegetik, midőn látja, az egymást felrálto miniszteriumok tehetetlenségét, a nemzet szeméi ösztönserűleg Baracconé felé fordulnak, a hol egy jövendő gondviselés jó egészségben, erőben és ragyogó tehetségében teljes birtokában fontartotta azon embert, a ki 28 évvel ezelőt intézte a magyar állam ügyeit, és oly nagy dolgokat és csodákat volt képes művelni.

Ezen rigók ösztönöztek ezen küldöttséget is, midőn Önnek felkeresésére Baracconába jött.

Engedje meg, hogy bemutassam önnek Barta Ferenc polgármester urat a küldöttség vezetőjét, Nyujtó Pál urat az országos képviselőválasztás elnökét, Dobos János mérnök urat, a czeplédi függetlenségi párt elnökét, Molnár Sámuel urat, a függetlenségi párt alelnökét és nagytiszteletű Dobos János ref. lelkész urat, a küldöttség szóvivőjét, de a ki utközben megbeszélésén, nem tudom, képes lesz-e feladatát teljesíteni.

Erre Dobos János lelkész ur, ki lázas állapotában alig bírva lábain állani, már előbb Kossuth intése egy székkel felült, felállt és gyengén, szakadozott, de az érzéstől áthatott és annál hatóságosabban hangon a következőleg szólt:

Egy alföldi földművelő magyar város még romlatlan népek küldötjei állanak előtted Magyarország kormányzója, edes hazánk szeretett nagyfia. — Nagymessze hagytuk edes hazánkat, népek, országok, hegyek, völgyek választanak tőle, és még is úgy érezzük magunkat nálad, hozzád közel, mintha mindnyájan otthon volnánk, mert mi ott szeretnők látni hazánkat a hol Te vagy, és Téged ott, hol van hazánk.

Csodálatos edes család; arezodnak ránk sugárzó vonásaiban, szeméid tükrében, hajad ősz száláiban, nemzetünk képe néz reánk mintha otthon volnánk. Te az apa, mi szerető gyermekaid. Hagyd nekünk ezt az edes családot, hadd örüljünk neki gyermekekben. Agyad a világ nagyszerű eseményeinek nagy leltára, egy egész világ fordul meg abban. Te sokat tudsz, és a földre gondolsz távol, mit mi egyszerű emberek nem tudunk, nem gondolhatunk.

Kebled érzelmeit, indulatait, ki tudná megnézni? Annak szikráit tisztelettel kísérte földünk tulsó fele, lángján a hideg Albion is melegegett. Kebled mely fájdalma szent, mérhetlen, azt megmérni csak te magad tudod, mikor annak hullámái között elmerülisz, s a felszínre küzdve felmagadat könyözve szemeid ltkadatok keressik.

Mesze képt bújós magzatja Míg Kalypso keblén is siratja.

Ezt mi tudjuk, és nem jöttünk nagy gondolataidat, archimédiusi számolásaidat megzavarni, mi nem jöttünk, mint sokan, kebled érzelmeit keseríteni, nem, mi eljöttünk, hogy oreczádat lássuk meg egyszer, hogy mi megmondjuk, megnyögjünk neked, — hogy mi téged szeretünk. Olyanok vagyunk, mint a messé Pellikán madárnak fái kebleden csüggnék, repesünk, sirunk! Oh nyisd fel előttnk véző kebledet, hadd gyógyítsa be azt fiad keblednek melege!

Már most ereszkedjél le hozzánk, abból a magasságból, hová önteremtő erődből magasodtál, érezdél, gondolkodjál velünk nemzeted egyszerű érzelmével és eszjárásával. Te vagy Maestrója ennek az egyszerű műszernek. Te jászottál ezen a műszeren utórláhatlan eredetiségű, egyedül érthetetlenek alap hangjait; kulcsa nálad van s. t. b. Czeplédek országos képviselői széke megürült, megürült a hely, melyet szabad választása szerint tölthet be, a hely, melyen alkotmányos fogalmaink szerint önzetesen tilhat bár ki, legyen az a világ legelső polgára, vagy fejedelme. Ezt a helyet városunk népe egyedül nekad szánta, mert nagyobb kinsége ennél nines, ennél nagyobb kinséget nem adhat. Ezt te nem kicsinyelheted.

Es hogy népnünk természetes eszjárását, annak magas és mely jelentőségét megértheted, a mult idők függönyét felvonva, egy jelenést mutatok fel előtted, hol tulajdon szellemeddel láthatod, egy laterna magikát, melynek sötét falán a transparent Téged idéz fel.

Az 1848. év derekán és végén, mikor a vihar feltámadt és a fenyegető hullámok hajította

felénk délről keletről, nyugatról, két izben látogattál meg minket szorongó kebellet, mi remegve fogtunk körül, mint vész közeledtével a madárkai anyjukat; meg van még most is az asztal, melyen álltál akkor, s mondtad nekünk, hogy a haza veszélyben forog, s mint látunk jósoltad az eljövendő kalamitásokat. Kérted a népet, hogy ne hagyja, mentse meg a hazát és mi mentünk utánad akkor.

E végzetes asztal körül gyűltünk, seregeltünk most újra, mikor megválasztottunk. Akkor Te mondtád, hogy vész fenyegeti a hazát. Te kértél minket, hogy ne hagyjuk, hogy mentük meg minden áldozattal, ha kell, vérünkkel... Most mi jöttünk hozzád, körülfogva téged, mi mondjuk szorongó kebellet, hogy hazánk veszélyben forog, mi kérünk, hogy ne hagyj, jor segits megmenteni. Jer! és a haza szent földje megrendül, mikor rálépsz, delejllyanos erő rázza meg a Kárpátot kezdve Adriáig és Tharmopliákká, vaskapukká válnak Erdély hegyzorosai.

Jer! az éjszaki Sardanapál Moszkvában dősz, poharat emel a művelt Európa ellen... De a falból kijövő kéz ismét írja a végzetes Thekel-mene titkos szót, és ha mi e titkos két szó után odairhatjuk nevedet, a Kossuth nevet, hiszünk, hogy aláírtuk a halálos ítéletét!

Dobos bevégezvén beszédét, kimerülten ereszkedett székére.

Kossuth melyen megharva, időnként könyveit törölgetve azon varázs hangon és a szónoklat azon hatalmával, melynek titkait ő inkább megközelítette, mint bárki más, mondtotta a meghatótt és hangosan zokogó küldöttséghez a következő valóban nagyszerű beszédet:

A mióta Olaszország nemzetközi viszonyai akként alakultak, hogy az itteni államférfiakkal érintkezsemre, sem tárgy, sem ok nines, én akként élek, mint az a hajótörött, kit a habok egy lakhatatlan szigetre dobtak ki: egészen kívül állók az emberi társadalom, nines e népek országban egyetlen egy ember is, a kivel nem hogy baráti viszonyban, de csak ismeretségi érintkezésben is állanék; a társas élet mindazon mozzanatai, melyek embert emberhez közel hoznak, rém nézve nem léteznek; annyira elvadtam az emberektől, annyira természetem vált az örökös magány. miszerint megvalgom, napok óta lázas idegességben tart e tömeges találkozás kiállításának már csak gondolata is

Es önök, uraim! kik engem most körülvesznek, hazámfi! véreim! fia! közös edes anyánkban, a hazának, melyet én huzonnyoloz év óta nem láttam.

Elgondolhatják önök, minő rohamát az idegrázó emlékezeteknek költi föl agyamban e találkozás! minő virágát az érzelmeimnek e búbanatos órák kebelben.

Es van e találkozásnak egy különösen megindító vonása.

Önök, barátaim! (engedjék meg, hogy így szólítsam önöket) elhagyták ily számon bazi tüzhelyeiket, hogy félnek idején, messze idegen földre, egy több száz mérföldnyi, költséges, fáradságos utat tegyenek: csak azért, hogy nekem — az önöktől oly rég elszakítottak — meghozzák a kegyeletem megemlékezés üdvözlését, s engem hontalun magányomból szülőföldemre visszahívjanak.

Ha megfontolom, ki és mi vagyok én, kit önök ily rendkívüli megtiszteltetésre méltanak, — ha számba veszem a körülményeket, én nem gondolom, hogy egy ily jelenet egy másik példájáról tudjon a történelem.

Méltótaskanak is meggyőződve lenni, hogy bár nem remélhetem is e találkozás közvetlen eredményét önöknek várakozását kielégíthetni; én ez indok nemességét, mely önöket e lépésnél vezérelte, teljes mértékben méltányolom s teljes mértékben érzem a hála szent kötelességét, melylyel önöknek tartozom.

Adta volna isten, hogy a szives megemlékezés kelyhében, melyet önök felém nyújtanak, fenekén üröm ne legyen.

Fájdalom, van.

En ismerem nemzetemet s ép azért már egy alkalommal kijelenttem: miként én tudom, hogyha a hatalom, a jog, a történelem s a nemzet érdekei által követelt alapra visszatérne s azon hűségesen meg is maradna; a magyar nemzet ebben teljes megelégedését találná, bármi legyen is az én véleményem.

S ha most önök, kik engem hazahívának ekként szólának én hozzám: ime lásd, mi elégedetlenség érezzük magunkat az intézvények oltalma alatt, melyeknek alapját egykoron te vetted meg, a eseméte, melyet ültélél sok zivatarral találkoztál, de gyökeret vert, megöbött, gyümölcsöt hozott; jer megpihentetni a sir felé hanyatló ősz fejedet az elégedett haza kebelén; jer, nemzeted elégedésének szemléletében vigasztalást találai te sokat hányatott szegény száműzött.

Ha önök én hozzám ekként szólának — lelkeimre mondom — én nem zavarnám

önök megelégedését kéteylecimmal; én tudom, hogy az ember hite az ő menyországa; te hát azt mondanám: most bocsássad el uram! a te szolgádat békességben, mert látták az én szememben hazám megelégedésének hírnökeit.

De önök, fájdalom! így nem szállhatnak, sőt azt mondják: a haza bajban van. A hazát veszély környezi s ennek sulyát annyira érzik, hogy menekvés után sovárogyva, még az én gyöngye tehetségem közreműködését is ily rendkívüli módon igénybe venni akarni nem restellenék.

Ez nagyon keserű ürömcsep, az idők minden viszontagságait túlélt bizalom és ragaszkodás beeses kelyhében, melyet önök felém nyújtanak.

E megtisztelő bizalom igen kedves vonása gyanánt veszem tisztelt szónoklatnak azon nyilatkozatát, hogy méltányolják meggyőződéseim öszintességét, s hogy nem oly szándokkál jöttek hozzám, mintha réam nyomást akarnának gyakorolni: hanem különféle kufőkblől vett értesítések után azt látom, hogy az én eljárásom indokai sok oldalról a hazában, nem akarom mondani, hogy szándékosan félremagyaráztának, hanem csak azt mondom, hogy félreértettek. Azért élni kívánok ez ünnepélyes alkalommal arra, hogy azt a hazameneteli kérdést tisztába hozzam.

Midőn néhány év előtt a váci választók úgy, miként a czeplédek most, engem bizalmukkal tiszteltek meg, én válaszómban egy kifejezést találtam használni, melynek közzététele miatt szegény Böszörményi bőrtömbvetett s bőrtömbben hagyatott meghalni.

Azért említem ezt, mert rectificálni kívánom ama kifejezést.

En azt mondtam volt, hogy az osztrák ház uralmat. Magyarország állami s alkotmányos életével összeférhetetlen tartom.

Ez a kifejezés nem volt szabatos. Ugy kellett volna mondanom, hogy Magyarország állami s alkotmányos életével nem fér össze oly fejedelmek uralkodása, a kik egyszersmind osztrák császárok is.

En incompatibilitás abban van s nem abban, hogy a fejedelem az osztrák ház ivadéka. Mert ha az egyszersmind osztrák császár is nem volna, neki magyar királyi minőségének keretén kívül nem volnának érdekei, ha alkotmányos szellemű s ha jó indulatu volna; ennek gyakorlati becset nem korlátolná az osztrák érdekre való tekintet kényszerűsége; ha jelleme nem felelne meg a nemzet jogszertü várakozásának, a baj csak mulékony lehetne, mert csak személyességéből eredne s nem a helyzetből, mely a bajt minden személyes tulajdonoktól függetlenül állandóvá teszi. A magyar király, ha csak magyar király, nem tölthetne mást, mint magyar politikát; nem lenne azon helyzetben, hogy Magyarország érdekeit osztrák érdekek miatt hátrébe szorítani vagy politikájában specialis osztrák érdekektől is tanácsot kérni kénytelen legyen. A magyar állami kormányozhatatlank jól, kormányozhatatlank rosszul, de mindenesetre mint önezél foglalná helyét a történelemben. S nem mint oly tekintetét érvényesítésének factora, melyek érdekei körén kívül állanak, vagy azokkal épen ellenkeznek is. Szóval nem a személyiség, nem a családban van az incompatibilitás, hanem az osztrák császári minőségben.

E tekintetektől által véreletve tettem én már egyszer azon nyilatkozatot, hogy ha még az én életemben akként alakulnának a viszonyok — a mint egykor valószínűleg alakulni fognak — t. i. hogy Ferencz József császár és király fején nem lenne többé az osztrák császári korona, hanem csak Szent-István koronája: engem a kormány-formák iránti igen határozott nézeteim nem akadályoznának abban, hogy haza menjek, habozás nélkül megtenném és minden tartalék gondolat nélkül letenném kezébe a hűség esküjét és meg is tartanám becsületem loyaltással mind halálomig.

Nagy szó ez én tölem, uraim! én tölem, ki inditványozója valék annak, hogy a nemzet a trónvesztést elhatározza, én tölem, a ki közt és azon két között, melybe a hűség esküjét letendő volnék, egy iszonyatos vértenger áll, melynek képét az én szemem elől az idők folyásának semmi fátyola sem képes elfedni, mert az emberi lélek szerencsétlenségéhez tartozik, hogy meg azt, a mire emlékezni szeretne, igen könnyen felel, az nines tehetségében, hogy magának feledést parancsolhasson ott, a hol a megemlékezés egy örökös lelki kin.

Es én még is szavamnak állanék és haza mennék és hűséget esküdném nemzetem királyának.

Ezeket azért tartottam jónak ily határozottan elmondani, mert a nyilvánosság

nak némely tekintélyes közlönyei az országban azt vetették szememre, hogy az én haza nem menetelem az „engesztelhetlenség” bélyegét viseli magán.

Remélem azok után, a miket elmondék, meg fogtak önök győződni, hogy ez nem így van. Szavamot is adom önöknek uraim! hogy engem nem engesztelhetőség, nem szenvedély, nem személyes tekintetek vezérelek.

En képviselővé lett megválasztásomra adott válaszómban csak azért ismétellem azon nyilatkozatomat, hogy én nem léphetek általvói viszonyba egy oly fejedelem iránt, a ki egyszersmind osztrák császár is; mert én a fejedelmi souveranitásoknak egy személyben ily cumulatívot, hazánk állami jogaiával, jölétével, alkotmányos életével merőben összeférhetlennek tartom.

Nem is hiszem, hogy e nézetem alaposságát kétségbe vonni lehessen; oly tény ez uraim! melynek sulyát az ország minden közérdekű kérdésénél a nemzetélet minden mozzanatánál mindennap keservesen érezi: a közzögnál, az országlati rendszerénél, a közigazgatási szervezkedésénél, a finansziánál, az adózási systemánál, a vámkérdésnél, a bankkérdésnél, a közigazgatás egész terén, a nemzeti háztartás minden ágánál.

Es ez másképen nem is lehet. Mert azon egy körülmény folytán, hogy a magyar király egyszersmind osztrák császár is, idegen érdekek keverednek az országlati politikába; idegen érdekek, melyek — kivéve az érdekeltalkozásnak oly igen igen ritka esetét, mint a minő a keleti kérdésnél előfordul — Magyarország érdekeitől jóformán mindég eltérők, velünk igen gyakran ellentétesek. Pedig nines az a bölcsesség, nines az a hatalom a világon, mely az eltérő vagy ellentétes érdekvonalakat párhuzamosan egymás mellé coordinálni képes lehetne. Ezt még az isten sem teheti, mert matematikai abszurdumof ő sem tehet.

A helyzet e fatális összeférhetlenségéből elkerülhetlenül ki kellett fejlődni azon végzetleges iránynak, melylyel szemben nemzetünk századok óta egy sypsihusi küzdelemben áll, örökké abban izzadva, hogy a tömegtelen sziklát fölhengerítse a meredélyen: ha irtózatos küzdelemekkel pár önyire föllökte, a szikla újra visszagördül; azt az irányt értem, melyet az utóbbi szerencsétlen eredményű alkukiszerletnél a hatalom akként formulázott, hogy a „bírodalom egységének és nagy hatalmi állásának tekintete előtt minden más tekintetnek hátra kell vonulni” — jognak, igazságnak, önállásnak, önkormányzatnak, a történelem ölen kifejtett nemzeti szellem követelményeinek, az anyagi jölét szabadfejlődésének; — mindeknek.

Ez incompatibilitás következtében hazánk nem önezél: s az nem is lehet. Ha és a mikor ama mindent hátrébe szorító tekintet nem állná útját annak, hogy a nemzet saját javának mint önezelnak eszközésében szabadon mozoghasson akkor Ausztria érdekei állják útját; s ezeket, ha a hatalom, mint magyar király mellőzni hajlandó lenne is, mint osztrák császár nem mőlözheti. Ez a helyzet fatális kényszerűsége, melyen személyiségek nem változhatnak; ha és a mikor pedig Austria érdekei nem állanak útját nemzetünk szabad mozgathatásának, akkor elé áll ama mindent hátrébe szorító tekintet, és azt mondja: nem az a mérvadó, hogy mit kíván a te javad, te Magyarország! hanem az, hogy mit enged meg a bírodalom egységének, nagy hatalmi állásának tekintete, mely előtt a te javadnak hátrébe kell állani.

Ha e fatális helyzetnek még szüksége lehetett volna valamely nagyon kézzel fogható illusztrációra, azt megadta önöknek a legutóbbi napok történelme a bankkérdésben. E kérdést már csak még a legengedékenyebb hunyáskodás sem merte a „közősügyek” rovatába belemrni; hangosan kiabálták, hogy Magyarország joga van önálló nemzeti jegybankot állítani; és mégis akadályt akadályra gördítene elébe; mert az „összetartozandóság” vontató kötele még azt is oda ránczígalja annak a mindent hátrébe szorító tekintet molochjának áldozatai közé.

Ilyen a helyzet. No már uraim! én ezzel az incompatibilitással szemben, honatalansággommal egy élő tiltakozást képezek. En a magyar nemzet állami függetlensége nagy elvének jó formán utolsó képviselője vagyok az élők között. — Minden igénytelenségem mellett is egy kapocs vagyok az élévülhetlen jog s az esélyek változandósága között; letétem ényese vagyok egy szent ereklyének, mely az ösők, és a velem egykoru nemzedék vérel pecsételt hazomanyaiából szállott kezemre, hogy annak az utódok számára rendületlen legyrek. Istent hívom bizonyosságu, hogy e helyzetemre

Az Egyetértés melléklete

— 25-ik számához. —

Az osztrák lapok és a conferentia.

Az osztrák lapok berzengése az ifjusági konferenciánál külföldiek ellen, egészen a magyar nemzet politikája ellen irányul s oly keserű érzést költ minden magyar emberben, hogy méltán kérdezzük azt, hogy az 1848-iki reakció elérése után látja már ismét az időt Magyarországgal szemben állást foglalni. Pedig jobban megmondhatnák a dolgát, mielőtt tolluknak ily élt kölcsönöznek.

A keleti kérdéssel végzettség felhők törnyömlenek az európai közélet láthatárán, nem tanácsos ilyenkor a nemzeti jogostól és természetes érzelmeitől elszakítani. És vajon mi sértheti inkább ez érzelmeiket, midőn az osztrák lapok oly irányt adnak kifejezést, mely egyenes ellentétben áll a dualizmus annyit emlegetett eszméjével; ellentétben a pragmática sanctióval. Tudni akarják talán velünk, hogy nekünk nincs absolute semmi jogunk nemzeti szempontból oly politikát vállalni, mely leginkább megfelel országos érdekeinknek?

Volna némi értelem az osztrák lapok az ellenséges magatartásának, ha a magyar nemzet keleti politikája ellentétben állna a monarchia és dynastia érdekeivel. De mitűn ez legtovábból sincs így, nemcsak ügyetlen, hanem veszélyes oly nézeteknek adni kifejezést a legsértőbb modorban, melyeknek takarója alól kirívólag nyújtózkodik a reactionarius lólab.

Vége azon időknek, melyekben a nemzet az absolutizmus orszákváltoztatásait bármint irjanak, s bár miként törekedjenek, az 1850-es éveket vissza nem varázsolják soha.

A ki visszameren próbálni ez idők hozni, annak számolnia kellene a forradalommal. Távolság legyen tőlünk ezt kívánni, a biztos győzelem kilitása mellett is; de ténynek tény marad, minden osztrák okoskodás dacára is, hogy a keleti kérdésben a magyar politika az egyedül józan és helyes. S ha lett volna eddig, nincs azóta, mióta a török alkotmányt adott népeink. Ez a legnagyobb garancia, ennél nagyobb a diplomácia nem nyújthatott; de legkevesebé egy orosz hódító háború ama szép ezim alatt: a keresztények sorsának javítására.

A Törökországban lakó katolikus szlovák és óhitű szlovák, azok kivételével, kiket muszka bér és hitesség tart lekötté, meg lehetnek elégedve a török reformokkal. Soha nekik Országország akkora jogokat nem biztosíthatna; mint a török jóakarattal és korszerűséggel adott. Mert valószínűleg csak Országország ezéjait, majd felitűnik a panszláv érdek a maga monstruositásában a népek és Európa kijózanítására. Elég szomorú, hogy a európai közvélemény annyira felre van vezetve. Angliában a politikai párt-tusa a jelen miniszterium megbuktatására kívánja felhasználni a keleti kérdést; Franciaországban a keleti kérdésből német-poroszt kérdést csináltak; Olaszországban a török birodalom megszüntetését komolyan hiszik, és a rájuk három prédát várják. Végre Németország sem marad hátrébb, a hol a porosz melegen kívánja megháldálni az orosz közel rokon uralkodó háznak, hogy kegyesen megengedje neki elfoglalni Elsaszt és Lotheringit, mi ideis-tova a magyar birodalom értékelé felé.

Valóban a keleti kérdés ma európai fellegében alig nyilvánul egy atom keleti érdek, hanem a kérdés, ugy amint van,

„Megnyitló.”

— Egy új irodalmi vállalat. —
A „Természettudományi Füzetekhez” közelebből megjelent első számában Hermann Otto szerkesztő egy tájékoztató előszóval vezeti be az olvasók elő az új vállalatot, a mely érdekes és hasznos előszó a fentebbi ezim alatt a következők hangzik.

A múlt 1876-ik évi december hóban megjelent program, mely a „Természettudományi Füzetek” kiadását egy a karunkban. Hímt a nagy olvasókörünknek is a hírellyel, törekedtek, hogy a vállalat szükséges volt tárgyalgasson indokolja. Nem szándékunk az emleget indokolásnak minden tételét ismételni, mert a tételhez széles körben immár eljutottak; és azért sem ismételtem ezeket, mert azokon kívül, a mikről a program megemlékezett, még más mondanivalóm is vannak. A magyar nemzeti múzeum osztályai egymással kezdik teljesíteni az intézet hivatásának mások részét is.

Az első rész az volt, hogy szerzetességek meg mind azon kellek és eszközök, a melyek nélkül tudományt nem lehet; a második rész okvetlenül az, hogy az immár összeszerelt kellek és eszközök — a mennyire csak lehet — a tudomány művelésére fordítsanak is. Az érdem, hogy a nemzeti intézet természetrajzi osztályai is kaphatnak a művelendő tárgyra, hogy azt már mostan tehetik, első sorban a Pusztai Ferenec érdeme. Egyszerűen mondom, mert ugy is mindenki látja, hogy ott, a hol a közvélemény úgy áll napirenden, a hol a magyar nemzet kulturális emelése, érvényrejutása főleg fenn: ott Pusztai Ferenec keze intőző, közvetítő és szervező szerepet szokott játszani. És a ki a természetrajzi publikációk ügyét ismeri, az ismeri a nehézséget, megbecsülheti az érdemét is. Mivelősi szempontból véve, az a nemzeti vállalatok fontosnak, nélkülözhetetlenek; de anyagilag ritkán fizetik ki magukat, nyeresékre pedig soha sem lehetnek szánva. Ily vállalatok sorába tartoznak a szellemi munka azon oktatásai, a melyek a művelődés fokoztatik és egyszerűen bizonyítottak is. A művelődésről tudjuk, hogy a mily mértékben nemest, oly mértékben szerzi és árasztja a valódi jólétet is; s minél magasabbra tör, annál inkább közelíti azon, igaz, hogy az ember számára eszményi fokot, a melyen a szellemi ember az anyagival összehangzik.

az európai érdekek confusiójának adott találat. A conferentia adott meg ezek egymásnak a légyottot. És a conferentia aztán természetesen nem is vezetett eredményre. Javaslatai, garantái légből kapott dolgok, melyeknek nincs realis értékük, legalább nincs az alkotmány kihirdetése után.

Azt állítani, hogy a török alkotmány byzanciái szemfényvesztés igazán nem egyéb, mint diplomáciai álnokság és hazugság. Vakság és marasmus kell hozzá, be nem látni, hogy a szép jellemvonásokban gazdag török nemzet oly átalakuláson ment keresztül, mely kizárja az egykori görög uralkodást jellemző byzanci kétszínűséget és hiúságot. Erélyes kormány, jóakarattal szultán áll élén a török birodalomnak, ezek mindent el fognak követni az alkotmányos állapot consolidálására, akármennyire nincs is ez invere Ignatieff urnak és megbízóinak.

Különös eljárás volt minden esetre a conferentiát a török alkotmányt egészen ignorálni és holmi ultimátumokkal a törököt megijeszíteni akarai. Még furesőbb volt arra kényszeríteni, hogy állami függetlenségéről lemondjanak. E muszka irányú conferentia javaslatairól előre látható volt, hogy azokat senki Törökországban magávé tenni nem fogja.

Ignatieffnek kétségtelenül, ha nem is mindenben, de sok részben sikerült a maga részére hódítani a győzelem felé diplomáciát.

Kérdés azonban vajon Ignatieff ur, ki maga is tábornok, többi tábornok társával képes lesz-e majd a harczterén ily mértékben capacitálni Abdul Kerimet és a többi társvezéreket. Ez annál kevésbé lehet bizonyos Országosra, mert a kierzszakolt háborúban még ama furesza helyzetbe juthat, hogy ázsiai birtokaira, valamint Legyelországra nézve. Ha majd itt is, ott nagy veszteségek érik egy szerencsétlen kimentetű háború folytán, saját magának és az általa kimerített conferentialis ülésezésnek tulajdonítsa az eseményeket. A conferentia Európa nyugalmának tartozó kötelességet mulasztotta el, midőn föliúzi azon nagy horderejű eseményeket, melyek hivatalva vannak mind állami, mind a szociális téren új Európát teremteni. B. B. A.

Deák-ünnepély az akadémiában.

— Február 28. —

A m. tud. akadémia tegnap ünnepelt meg Deák Ferenec halálának évfordulóját. Ünnepélyes közlés volt, melyen képviselve volt a politika és társas élet minden nemében és rangok között, kezdve a királytól, kinek megbízásából Pestetich grófné és Nopcsa báró jelent meg. Jelen volt a kormány: Tisza, Szell, Szende, Pechy és Wenckheim miniszterek, a kik a királynő kiküldötte. Pestetich grófné körül foglaltak helyet. Képviselve volt a főpapság, melynek tagjai közül megjelent Haynald érsek, Horváth Mihály, Szabó püspök, Rónay Jácint és Mihályi Irgosi püspök.

Az akadémia elnöki asztala körül gróf Lónyai Menyhért és Csengery Antal elnökök, továbbá Arany János és Gyulay Pál titkárok foglaltak helyet. Jobbra a miniszterek, balra a törvényhozás képviselői díszmagyarban, átközt Majláth György és Ghyey Kálmán. A fölkendő és képviselőház tagjai nagy számmal voltak jelen. Ott volt gr. Cziráky János, gr. Erdődy, gr. Károlyi György, b. Sennyey Pál, b. Simonyi Lajos, gr. Szapáry Gyula, Bittó István, Várady Gábor, b. Orbán Balázs, Zsedényi Ede, Beöthy Alberton, Molnár Aladár stb. A fővárosi Ráth főpolgármester, Barna főjegyző, Pest-Kiskunmegye gr. Szapáry főispán, Szilassy alispán és több bizottsági tag képviselte. Ott voltak továbbá az egyetemek rectorai és tanárai az akadémia tagjai nagy számmal. A miniszterek, a törvényhozás tagjai, a kül-

dítségek és az akadémiai tagok nagy része díszruhában jelentek meg. A nézők számára fentartott székek első két sorát fekete ruhába öltözött hölgyek foglalták el. A terem többi részét s a karzatot a közönség szorongással töltötte meg. Különben pedig a rendező intézet kerítette a hín pompát és fényűzést; az ünnepély jelentőségét a külső színből kereste, és az akadémia által festett, Deák Ferenecet ábrázoló és balérral koszorúzott nagy kép díszítette, mely a terem nyelvében volt felállítva.

Az ünnepély programja a következő volt: gr. Lónyai Menyhért megnyitó beszéde, Csengery Antal felolvassa, aztán Tóth Kálmán és Szász Károly költeményeinek elszavalása. Csengery felolvassa csaknem 3 óráig tartó igénybe. Emelkint ez, mely már a saját aól is kikerült, egy kis kötetet képez és nem eltrajz, hanem egy esszé, és magas szempontú kidomborítása azon jellemnek, a melynek emlékünnepélye tegnap tartott. A kötet egy részét — Csengery kimerülésgel folytán Szász Károly olvasta fel.

Zalánegye új követe — mondja egyebek között Csengery — a harminczas évek kezdetén egyike volt azon kiváló férfiaknak, a kik egész lélekkel magukévá tették a programot, a melyet gróf Széchenyi nemzetünk regenerációjára nevezte színtől merész, mint szerencsés keszmenyességet szántott. Azt a tekintélyt, melyet akkor a születés adott a politikai belátást egyesíteni, a mely a nemzeti osztály érdekeit tülemkelte s az összes hazát szeretettel ölelte magához — kézzel fogadta el Deák a nagy reformer terveit, anélkül, hogy osztozott volna reményében.

Felsőtagot adott Deák törvényhozásban többek közt intézményeink rendszerének és természetének mellyel és tárgyilagossá fellegosa is, mely elvárta, sőt káros intézkedések mellett, megőrsére méltó hagyományokat is látott Corpus Jurisunkban, a melyet Széchenyi a gyökeres reform egyoldalosságával általán „avas obscuritatis” bélyegzett. Magyarabb álláspont, mint a melyet Széchenyi elfogalt, a kit pedig mint fajunk forró szeretete, mind erős nemzetiiség érzése miatt oly méltán illetett meg a legnagyobb magyar név. Mig e nagy reformot főleg a észszerűség és hasznosság szempontjai vezették: Deák érdekeiben, a tekintetek mellett, mindenkor kiemelkedik kezdetül fogva a jogi szempontok. Beszédében már az 1832—6-iki országgyűlésen, egyaránt megjelentek emleketi és jogtörténelmi fejtegetései akár közt, akár magánjogi kérdések vannak szórványban. Egyaránt szükséges tsjekozottság a törvényhozásban, hogy megtalálja a szálakat, a melyek a történelmi jogot az újabb eszmékkel fűzik egybe, a rökösök nélkül vezesse át nemzetet a híd, a mely a múltat a jövővel köti össze. Széchenyen az érdeket a történeti jog iránt kevésbé talán kifejlődte; egész tekintet a jövő tele van irányozva, a melyben a magyar nemzet léte. Innen keves halajna az ellenkezi politika iránt is; mig Deák Ferenec erős jogerzete kelti vala, hogy a szerelmek orvoslásáért nem kevesebb hevel és kitartással küzdjön, mint a reformokért.

Közös a jogért: képezi azt az arany szálát a mely Deák Ferenec államferről pályáján végig vonult, egy egészszé füve annak különböző korszakait. Ez képezi egyszerűen azt az erős kapest, mely az ellenkezi s annak övéhez töredéket 1848 előtt az ő nevéhez fűzte, és nézve, a mely körül, mint egy zászó körül, seregel vala utóbb az egész nemzet. Képezi a jogért: képezi a nemzet háromszázados történetét. S Deák Ferenec alakja magasan emelkedik ki mindazon egyéniségek fölött, a kik a küzelemben vezérelt voltak e nemzetnek. 1845 előtt kettős irányban folyt e küzelem. Egyfelől a nemzet alkotmányos jogait s újabb biztosítékokat e jogok védelmére; más részről a nép azon osztályai érdekében, a kik, a mint mondani szokták, az alkotmány száncaiból ki voltak zárva. Azon küzelem alatt, a melyet e nemzet alkotmányos jogait, önállóságát, három századon át változó szerencsével folytattak, politikai viszonyaink emlelete és gyakorlati közt oly elentőzt jött létre, a mely szükséges folytonos viszállásnak volt forrása.

Csengery előadta aztán a Deák lemondásáról stb. szóló részleteket s aztán áttért a szabadságharcz korának jellemzésére. A szabadságharcz után Deák a fővárosba jött, különösen a Körtöleket és ezen tudományos intézet volt a két központ, a hol a nemzet anyagi és szellemi érdekei oly gyakran egybebehatók a férfiak, a kikre a nép legnagyobb végett szokott volt tekinteni. E férfiak között, e férfiak élén ott találjuk mindenkor Deák Ferenecet. Aztán Csengery így folytatja:

„Deákot már régebbi időköl fogva tiszteletit tagjai közé sorozta akadémia. Országgyűlési működése is kezdettöl fogva magára vonta tudósaink figyelmét. Hiszen egyike volt ő azon kiváló államférfiaknak, a kik érezték is, hirdették is, hogy nemzeti önállásunk fennmaradása nyelvünk sorsával elválaszthatlan kapcsolatban áll, a kik emellegva a leg-többet küzdöttek, hogy a magyar nyelv a törvényhozás, a közigazgatás és törvénykezés terén, valamint a közoktatásban is, elfoglalja azt az állást, a melyet addig a latin bitorolt. Ezen érdemek mellett azonban alapos államtudományi és jogi tanulmányai is szükségesek föltűntek a tudományos akadémia előtt; föl kellett tűnnie nagy irodalmi képzettségének is. Nem csupán a classikai irodalom alapos ismeretét, a mely oly kiváló béléget nyomott kezdetöl fogva tömör és szabatos nyelvére, s a melynek köszönhetően főleg előadása azt a sententiosusságot, a mely mindvégig sajátja volt. Egyike volt ő már a harminczas évek kezdetén államférfiak között azon keveseknek, a kik, mint Kölcsey, a legilletékebből tekintély megjegyző róla, nem csak az apai ház közönségében, hanem az eszélelőtől tanulták a magyar nyelvet. Valóban Deák nem csak a nyelvet tanulta, az irodalmat is folyvást figyelemmel kísérte fejlődésében, előhaladásában. A kor legkitűnőbb írói, élete minden szakában, legbensőbb barátai közé tartoztak, a kiknek minden működése érdekelte őt, a kiknek társaságában nem csak élvezettel hallgatta sokszor az irodalmi kérdések vitáit, hanem igen gyakran maga is élekt részt vett azokban. S hogy e vitákban is döntő tekintélyvel lehetett föl nem egyszer, classikai képzettsége és erős írófeltelessége mellett, nagy jártassággal köszönhető a külföldi szepirodalmi termékekben. Nem szükség mondanom, hogy ilyen nyelvtudással, ily kitűnő ferrún nem csak díszre, hanem egyszerűsággal hasznára is vált e tudományos intézetnek, a mely választásával már 1837-ben megöltette őt. Hatalmas, gazdag szövelem minden irányban gyűjteményes tudott hatni, melleságot kötelesszövelem a legközelebbes dolgoknak is. De azon időben, a melyről épen szólni, államferről bőségesen, száladsága és tekintélye is nagy szolgálatakat tehetett és tett akadémia. Az a gyászidő volt ez, melyet Széchenyi hazafi aggodalma már 1842-ben előrelátott, az a gyászidő, mint ezen intézet elnöki székeből jósolta e magyar Cassandra, a midőn csak testületünk, a tudós társaság örözte immár evelke gyánát az e nyelvet, a melyet legdrágább kincsének, nemzeti és függetlenségi alapjának ismert el a magyar. Ha innen is rögtön számnálni nem lehetett, itt is egykezett azt hátréba szorítani a hatalom, az alap-szabályok oly módosítását követelven, hogy ez intézet, a melyet a tudományok magyar nyelvvel művelése és terjesztése végett magyar hazafak áldozatkészsége alkotott, idegen cultura, idegen nyelven terjesztésére is eszközölj szolgálaton. Pedig a nép, a melynek értelmisége idegen cultura szoldjába szegődik, megszűnik nemzet, megszűnik tényező lenni a közéletben, s lassanként enyésző szigetet képez, más népeké közt, a mely iránt már csak az ethnographia érdekelődik. Képzhetni tehát, mint riad föl az érintett támaszra az irók és a mely eledtben levő alapítók feltétlensége. Ezek nevében de a tudományos intézet tagjainak nevében is az igazgatószék emelt szót. Deák mint az igazgatószék egyik tagja igen alkalomsal találta a föltételezést, a melyet az óvatostól többé föl: s azonnal, az igazgatószék ülésében, mondott toll alá egy új feliratot. Ezt meg az aggodó tökérel talalta igen keménynek; s az intézet akkori másod-elnöke is oly száraznak mondotta, a melyet jogos lesz lenyelni a hatalmas miniszternek. Gróf Desseffy vette védelmébe azt a kemény, a száraz szerkezetet, a melynek sikerült minden további tanadástól megvédeni akadémiaikat.”

Áttért ezután Csengery, Deák magánjelenék leírására. Majd részletesen fejtegette a 60-as évek történetét. Deák eljárását, és beszédét a következőképp végezte be: „Egy keveset kárdalt, a másikkban mérleggel ábrázolták az igazság istennőjét. A magyar jogfolytonosság bőséges adottát megmutatni a világnak, hogy mi a kard mérleg nélkül nem egyéb pusztá erőszakul, a mérleg kard nélkül sem a jog erőtelensége. „Victor sine sanguine” mondhatjuk róla méltóbb joggal, mint az angol restauratio hársórol, a kit erkölcsi tekintetben is annyira felalmut.

S a nagy ferrún, kinek ez eredményeket főleg köszönjük, hazafölt, mint Epaminondasról írják, a dicsőségben föl semmi egyebet nem fogadott el. S az ő dicsősége, mint annyit egy emberé, nem szeri az emberiség lelkiismeretét; színtígy megérdemli az emberek magasztalását, mint esodalkozását. S ezt a dicsőséget sem kereste soha; az kereste őt fel. Ő csak polgári kötelességet vélt teljesíthetni, mikor nagy hazafüi érdemeket szerzett.

lenni maradtunk ott, a hol érvényrejutásunk nagyon is érdekeltenek áll: a culturnépek előtt. Az elsőbbségöt, bármily jogunk lett volna is reája, legfőbbbször elcsúszk. Már pedig az elsőbbség kérdése nemcsak személyes érdek, mert ennél sokkal több. Az első közlés a fia, vagy legalább is a pislogó mécs, mely egy ismeretlen ferrún a világgal szót sugarat; e világgal szótlyon halad a vizsgálatok; ez elcsúszk a lángot, s mind jobban világítva, felderíti az ismeretlent. Newton látja az éna essét, a tényhez fűzött eszme az első fény, mely az universum mozgásának törvényeihez vezeteti. Es ha egy nép tudományos törekvései körül sokan találkoznak, kik mécsét mécsre gyújtanak, oly fény keletkezik, mely messze hat. E nép észrevételi, tényezőváltk a művelődés terén, megszerzi a létjogot a népek nagy családjában; végzi missióját egy be mint kiféle. Az elismert culturnépek vetekednek is az elsőbbség pálmájáért, mert érzik fontosságát. Tudják hogy az emberi nem nagy mozgalmában nemzetek vagy viaskodnak a létért, mint viaskodik ugyanezért az egyén a nemzet körében. Tudják, hogy ez a létért való nagy küzelem, mely a tételességet kizárja, mely ténynek nem pedig érzelmek után fél és becsül. Tudják, hogy ez a haladás útja, versenytársak módszere. Tánni is, vagyunk egy nagy mendenhaték, mely eredményében üdvös; mert a mig egyfelöl folyton tágiatva a tudás birodalmát, másfelöl folyton foglalkoztatja a szellemeket, ruganyosságot, élénkséget önt beléjük, ösztönöz, serkent, erősbíti a kölcsönös érzéket; oly örököt nevel, a melyek „non prematur in annum” aranymondás szellemében, a munkában élvezetet, a munka változtatásában pihenést találunk. Mi magunk még messze állunk ezektől! Vádozhatjuk a multak nyugát, az idők súlyát; de egy rész bizony már rajtuk is mulik. Szeretünk a csillagok után nyulni, kis munkánk nagy feneket keríteni, kellelten túl neki gyürkőzni. Nehéz emeltyűvel dolgozunk ott is, a hol egy könnyű, friss kézműdolalattal — és idöt nyerve — boldogulhatunk; már pedig épen ugy, a miképen az anyagjak terén az „idő pénz” akként a szellemekben az „idő intellectusális érték.” Ugy dolgozunk mi néha, mint az a bizonyos gazda, ki kézzel szemeli a búzát, a helyett, hogy a rostához folyamodnék. Hogyha — főképen a tapasztalati tudományok terén — a culturnépek működésére figyelünk, ott is meglátjuk a könnyebb szemet, sőt

Mi jól ismerte, mi jól jellemezte őt a költő, a midőn írta:

Türni vizsályt és pártáragot, s ha kerülni lehetlen, Régi barától is türni a néma dífost. S a mit kezdetem hatalkori lelkesedéssel, Arról hálaímt mondaní végnapomon. Mindözékert a díj, a melyet éleim reményem: Vajna kiesiny legyek a nagy hazá közt.

Macanly az angol forradalom eredményeiről szólván, nagy meglepéssel emeli ki többek közt, hogy most már egyezség van a trón és a parlament közt; az állan újra megjelent az országok sorában; a törvények, a melyek a korlátlan uralkodást korlátozzák, szintolyan szentek, mint maga a királyi hatalom; a végrehajtó hatalom a nemzet képviselői nézetével egyetértőleg jár el; a fejedelm semmi reformnak nem szegül ellene; a bírák függetlensége biztosítva; s minden becsület és gondolkodó lélekben megvan az a meggyőződés, hogy mindazon javítások létesítésére, a melyek az alkotmányok még szétszaga van, magában az alkotmányban található föl a kello eszközök.

Mitűna csak a mi nagy erkölcsi harcunk eredményeiről szólan az angol történetró. S nem elég-e a legutóbb világszemélyekre hivatkoznom, hogy feltűnősen a kiegyezés nemzetközi, mondhatnám világtörténelmi jelentőségű is?

Tudjuk, milyen aggodalomban voltak a koronázás napjában a magasabb körök; hogy kifejezést az egyszerű polgár személen nem ismert, nem keresték magyoblat; s vagyronnal és érdemeikkel csak megkínálni is szerencsét tartották volna jellemre. Egy kis emleket, ö felségek, a király és királyasszonyuk arcképeivel, sem fogadott el, ne hogy felkeltse az irigységet. Hiszen egyetlen éves földitelten közpálgya mellett sem kerülhet ki 5 se a gyantásút. S ha elfogadja az emleket, némi látszatlan mondhatták volna, hogy még sem jart el ösztelenül; mert bármilyen egyszerű az arckép, bizonyára sokat ér kerete. Akkora, és nem személt kívánta megönni a ragalontól; hatar hirtelvet is, egyetlen keszmenyét a hosszas életpályán, melten vette a szennyűt. „Ö felsége — mondá elvégre Deák a minisztereknek, a kik vele ez ügyben értekeztek, — valószínűleg túléngem. Ha megalok, mondja el síromon, hogy Deák Ferenec becsületes ember volt. Ezt kérem jutalmul!” Tehát az egyszerű polgár címze; s az az aubitio, hogy becsületes embernek tartassék. Mly szerény igények, mondja a közpáni és, a melynek a becsületlen ember bíról nines magasabb fogalma, minthogy senkinek nem árt, és talán a tíz paranosolatot is megtartja. Hály becsületes ember van! hallottuk mondani. De, tisztelt közönség, ember még több van; és megis egy Goetheff kellett Napoleonnak a nagy Németországban találkoznia, hogy elmondhassa: „Nem egy ember!” S a mi a becsületességé dleli: a történelemben egy Washington költött Bryonnal találkoznia, hogy, a mint szót költeményében írja, a nagyok szemlélésében kifáradt szemé megnyitódhassék!

Demokratikus karóközmél hallottuk és halljuk ma is emleketit, meg olyan ferrák részéről is, a kik Deák politikáját karhozatták, hogy e közírtárság irényi polgár részere a monarchiaának nem volt jutalmul! Es pedig még sincsen egy, tisztelt közönség! Volt egy jutalom, a melyen Deák Ferenec elfog adott, jutalom, a melyet, azon kívül, a mit saját öntudatát nyújtott, mindennél többre becsült, mert, olyan kies volt, a mely nemzetének kamatozott. Ez a jutalom, ez a nagy kies, tisztelt közönség, a koronás király soha meg nem szánó, földéle bízalmul!

Ö felségek, a király és királyasszonyuk híven teljesítették a nagy ferrún kívánat; ok tetek az első korszakot is a ravatalra, a melyet a nemzet, a melytől a mivel emberiség áll valaha körül, Kövessük e magasztos példát, tisztelt közönség; röjk le mi is, e tudományos intézet részéről is, e haladást tegyék le ez ünnepélyes alkalommal mi is a hazafüli kegyelet fözert a ferrún sirjára, a kiben minélvált, a mi nagy, a mi nemes és kiváló tulajdon van nemzetünkben, a legmagasabb kifejléttségben mindegy eszményitvett láttuk megtestesülni, győzelemmel nélkül! Tartusk szeméket előtt ez eszményitörök, feledhetetlenül, egykezünk elcsúsztatni polgári érvényét, nagy államferrül tulajdonát, nem feledkezzünk meg azon igazságról, hogy a mi a nemzetnek; kivívni sikerül, ugyanazon eszközökkel tarthatjuk meg és fejleszthetük tovább, a melyekkel szerzettük!”

Csengery beszéde ma a közönséget nagyon kifirasztotta. Utána György Vilmos olvasta föl Tóth Kálmá dicserelett kitüntetést, versét, mely tetszéssel fogva latott. Szász Károly pályanyertes ódáját maga a szerző olvasta föl. Végül az elnök gr. Lónyay mondott pár berekészt szót, s ezzel az ünnepély d. u. 3 óra előtt véget ért.

Budapestben.
Rendesen évenként kétszer, azaz az év első felében és az év vége felé kiadott. Ez a kötet minden szert eredményes és hasznos. Ez a kötet minden szert eredményes és hasznos. Ez a kötet minden szert eredményes és hasznos.

bell
lelések
közléso.
rű szép
kelmék
alásztékán
s olson
szétek
R ADOLF
ktárából
apest
eg-utca 8.
nyen és
ente.

Mór
szemész,
za mellett mindennemű
s
eket
szeményeit, úgy mint
tyást, különösen a
ségeit
ülteket is), a nemző
ort minden alakjában
nynevezett fehér-
T;
zelési nehézségeket.
délután 3 óráig

szám a higgyó-
házban I. emelet.

al válasz
ldetnek.
33 300 11

gek
get
es. k. kato-
kiföldi tu-
tisztelbeli
sa.
-utca 6. sz
-4-ig.
különítve.
a gyógyszerék megkül-
külkülönítve.
főférfő”, ennek sok-
t. 50 kr.

